

بررسی و تحلیل سلسله عملیات‌های هشت سال دفاع مقدس تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹

عباس رضایی^۱

چکیده

تحقیق حاضر به تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹ پرداخته و هدف آن بررسی این عملیات است. روش تحقیق؛ توصیفی- تاریخی و جامعه مورد مطالعه، فرماندهان شرکت کننده در عملیات کربلای ۹ می‌باشد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق، مصاحبه با صاحب‌نظران و همچنین موارد مندرج در اسناد و مدارک معتبر و علمی در ارتباط با موضوع تحقیق می‌باشد. محقق از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه با صاحب‌نظران و حتی با عزیمت به منطقه عملیاتی کربلای ۹ و با بررسی جنبه‌های تاکتیکی زمین منطقه، اطلاعات لازم را اخذ و مورد استفاده قرار داده است. بر اساس یافته‌های این تحقیق، اهداف این عملیات؛ به دست آوردن ابتکار عمل در دو منطقه عملیاتی کربلای ۸ و کربلای ۹، غافلگیر نمودن دشمن در مراحل اولیه عملیات، جلوگیری از تمرکز نیروهای دشمن در جبهه‌ی میانی در منطقه عملیاتی کربلای ۸، تصرف پاسگاه باباهادی و ارتفاع رضا ۴ در منطقه قصر شیرین است.

کلید واژه: عملیات کربلای ۸، عملیات کربلای ۹، تک محدود

مقدمه

پس از گذشت یک سال از جنگ تحمیلی، رزمندگان اسلام با تلاش زیادی موفق شدند ماشین جنگی دشمن را در طول جبهه‌های جنگ متوقف نمایند که در نتیجه دشمن به ناچار در سراسر منطقه نبرد زمین‌گیر شده و خط پدافندی را در منطقه تشکیل داد. نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با کمک و پشتیبانی نیروهای مردمی توانستند علاوه بر سد پیشروی دشمن، در مناطقی از جبهه‌های نبرد تک‌های محدودی را اجرا کنند و در بعضی موارد تلفات و ضایعاتی را به دشمن وارد آورند و یا این‌که وضعیت بهتری برای ایجاد خط پدافندی فراهم نمایند.

^۱ . کارشناس ارشد مدیریت امور دفاعی و مدرس دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۲

عملیات قادر، کربلای ۶، کربلای ۷، عملیات های سری نصر، و کربلای ۹ از جمله عملیات‌هایی است که ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقلاً انجام داده است. اجرای عملیات کربلای ۹ به منظور حفظ آمادگی رزمی بوده و نیروها را از حالت رخوت و مداومت کار پدافندی خارج کرده و باعث گرم نگه داشتن تنور جنگ شده و به دشمن می‌فهماند که ایران در باز پس‌گیری سرزمین‌های اشغالی خود قاطع و ثابت قدم می‌باشد. نکته دیگر این‌که عراق فکر نکند ایران از ادامه روند جنگ خسته شده و یا توان جنگی ما ضعیف شده است. از طرف دیگر بر اساس تدابیر اتخاذ شده، ارتش و سپاه می‌بایستی عملیات‌هایی را مستقلاً طراحی و اجراء نمایند. لذا این عملیات با اهداف خاصی در منطقه سرپل‌ذهاب - قصرشیرین توسط لشکر ۸۱ زرهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران انجام گرفت.

تشریح و بیان مسئله

ارتفاعات ۶۵۴، آهنگران و بیشگان در منطقه عمومی سرپل‌ذهاب قرار دارند که به استناد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، خط‌الراس جغرافیایی این ارتفاعات، مرز مشترک ایران و عراق را تشکیل می‌دهد. هم‌زمان با ادامه عملیات کربلای ۸ در منطقه جنوب، نیروی زمینی ارتش عملیات کربلای ۹ را در منطقه شمال شرقی قصرشیرین در ارتفاع قراویز آغاز کرد. این عملیات توسط لشکر ۸۱ زرهی به اجرا درآمد که بین ۴۰ تا ۶۰ درصد نیروهای بعث عراق دچار تلفات و خسارات شدند. شمار کشته‌ها و مجروحان دشمن به ۲۵۰۰ تن رسید. تعداد هشت دستگاه تانک، هفت انبار مهمات و ۳۵ دستگاه خودروی آنها نیز منهدم شد. در این عملیات از نیروهای خودی بیش از ۵۲۰ تن زخمی و ۲۳ تن شهید شدند. در جریان این نبردها که در منطقه‌ای کوهستانی جریان داشت، طی نخستین روز عملیات، گردان‌های ۴۳ و ۴۰ از تیپ کماندویی لشکر ۲۱ سپاه دوم عراق به میزان ۸۰ درصد آسیب دیدند. مسئله تحقیق این است که:

- ۱- تاکنون در خصوص اجرای این عملیات هیچ‌گونه تحقیقی انجام نگرفته و حماسه آفرینی‌های رزمندگان در این عملیات ناشناخته مانده است.
- ۲- اطلاعات دقیقی از چگونگی طراحی و اجرای آن در دست نیست.
- ۳- ثبت و ضبط وقایع، حوادث، اسناد و مدارک و نگارش تاریخی این حماسه تاریخی
- ۴- تجزیه و تحلیل مسائل تاکتیکی این عملیات
- ۵- بهره‌برداری آموزشی از این عملیات

اهمیت و ضرورت تحقیق

عملیات کربلای ۹ در ساعت ۰۱۰۰ بامداد ۲۰ فروردین ۱۳۶۶ با رمز یا مهدی (عج) ادرکنی شروع شد و بایستی به این مورد توجه کرد که عملیات آفندی؛ تحت عنوان کربلا ۸ دو روز قبل یعنی ۱۸ فروردین- ۱۳۶۶ در جبهه‌ی میانی و در شرق بصره توسط یگان‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آغاز شده بود. از آنجا که عملیات کربلای ۸ از نظر موقعیت و کسب ابتکار عمل توسط رزمندگان اسلام بسیار حائز اهمیت بود، بنابراین ضروری بود که تمام تلاش‌ها در راستای رسیدن به اهداف آن به عمل آید. لذا برای عدم

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۳

تمرکز نیروی دشمن در این جبهه و به ستوه آوردن آن، درجبهه‌های دیگر نیز عملیات‌های مشابه به اجرا در آمد تا دشمن نتواند تمرکز نیروی لازم را در جبهه‌ی مورد نظر (کربلای ۸) داشته باشد. به همین دلیل، عملیات کربلای ۹ در منطقه غرب توسط یگان‌های لشکر ۸۱ زرهی اجرا شد. با وجودی که این عملیات، یک تک محدود آفندی بود، اما دستاوردهای خوبی داشت و توانست به اهداف مورد نظر فرماندهان دست یابد. بنا بر این با توجه به مسائل فوق عملیات کربلای ۹ دارای اهمیت فوق‌العاده‌ای می‌باشد که برای مشخص نمودن اهداف و ثبت دستاوردهای آن نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

با توجه به فرمایشات رهبر فقید انقلاب (ره) که فرمودند: «از همه نگارندگان حوادث جنگ و همه کسانی که توان انجام وظیفه در این مهم را دارند درخواست می‌کنم از ثبت و ضبط این دوران غفلت نکنند و این گنجینه را برای آیندگان به ودیعه بگذارند»، تکلیف ما را در این تحقیق دو چندان می‌شود. منطقه عملیاتی کربلای ۹ با وجود ارتفاعاتی همچون آهنگران و ارتفاع ۵۴۲ و به علت داشتن دید و تیر عالی بر روی محوره‌های سرپل‌دهاب - قصر شیرین - خسروی و همچنین کنترل دقیق روی زمین‌های منطقه از نظر نظامی بسیار حساس و حائز اهمیت است. در ابتدای تجاوز عراق، تصرف این منطقه یکی از اهداف نیروهای بعثی و استقرار نیرو و ایجاد موانع سدکننده بر روی آن بود. عملیات کربلای ۹ پس از اجرای شناسایی دقیق از مواضع و موانع دشمن به منظور تصرف این عوارض طرح‌ریزی و اجرا شد. این تحقیق به منظوره‌های زیر ضرورت دارد:

۱- ثبت وقایع دفاع مقدس

۲- نقد و بررسی مسائل تاکتیکی مربوط به اجرای عملیات

۳- گردآوری اسناد و مدارک مربوط به عملیات

۴- استفاده از تجربیات نظامی پیشکسوتان هشت سال دفاع مقدس و بکارگیری آنها در آمادگی رزمی یگان‌های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

اهداف تحقیق

۱- تعیین زمان و مکان اجرای عملیات کربلای ۹

۲- تبیین اهداف عملیات کربلای ۹

۳- تبیین چگونگی طرح‌ریزی عملیات کربلای ۹

۴- تبیین چگونگی سازمان برای رزم عملیات کربلای ۹

۵- تبیین چگونگی نکات تاکتیکی عملیات کربلای ۹

۶- تبیین دست‌آوردهای عملیات کربلای ۹

۷- تعیین میزان تلفات و ضایعات نیروهای خودی و دشمن در عملیات کربلای ۹

سئوالات تحقیق

۱- زمان و مکان اجرای عملیات کربلای ۹ چگونه بوده است؟

۲- اهداف عملیات کربلای ۹ کدام ها بوده اند؟

۳- طرح‌ریزی عملیات کربلای ۹ چگونه بوده است؟

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۴

۴- سازمان برای رزم عملیات کربلای ۹ چگونه بوده است؟

۵- نکات تاکتیکی عملیات کربلای ۹ چگونه بوده است؟

۶- دست‌آوردهای عملیات کربلای ۹ چه بوده است؟

۷- میزان تلفات و ضایعات عملیات کربلای ۹ چگونه بوده است؟

فرضیه

در این تحقیق به دلیل این که محقق به دنبال پاسخگویی به سئوالات و دستیابی به اهداف به صورت کیفی می‌باشد، لذا فرضیه ارائه نمی‌گردد.

نوع و روش تحقیق

تحقیق حاضر با استفاده از مطالعه منابع به دست آمده، به تشریح عملیات کربلای ۹ پرداخته و از نتایج آن برای مطالعات دفاع مقدس استفاده می‌شود. لذا این تحقیق از نوع کاربردی می‌باشد.

روش تحقیق توصیفی - تاریخی است. در اینجا محقق هر آنچه را که هست، بدون دخل و تصرف مورد تحلیل قرار داده است. تاریخ، یک رویداد یا مجموعه‌ای از رویدادهای گذشته است. بنابراین تجزیه و تحلیل تاریخی روشی است برای کشف آنچه در گذشته اتفاق افتاده است. البته با مراجعه به سوابق و پرونده‌های موجود در تحقیق کیفی تجزیه و تحلیل تاریخی از آن جهت مفید واقع می‌شود که می‌توان پیش از مصاحبه یا مشاهده مشارکتی زمینه را تهیه کرد یا سنگ زیر بنای تحقیق را بر زمین گذاشت.

ادبیات تحقیق

با توجه به این که بررسی یک واقعه بدون در نظر گرفتن حوادث قبل و بعد از آن نمی‌تواند کامل باشد، لذا با توجه به ماهیت خاص عملیات نظامی، در این قسمت حوادث و رویدادهای دو روز قبل از عملیات بر اساس اسناد منتشره قرارگاه‌های عملیاتی و بازتاب سیاسی و نظامی در رسانه‌ها تنظیم گردیده است.

ماموریت لشکر ۸۱ زرهی در ادامه عملیات

لشکر ۸۱ زرهی مأموریت دارد؛ ضمن پدافند از مناطق واگذاری در ساعت ۲۰:۱۰۰ فروردین ۱۳۶۶ تک نموده، ارتفاعات ۶۵۴ و ۵۴۲ را تصرف، خط رعد را تأمین و بنا به دستور تک را به داخل خاک عراق ادامه دهد.

رمز عملیات

یا مهدی ادرکنی (عج)

تاریخ و زمان عملیات

۰۱۰۰ بامداد بیستم فروردین ماه ۱۳۶۶ روز پنج‌شنبه در طلایعه ولادت با سعادت حضرت قائم (عج). (سند

شماره ۶-۲۱: ۲)

حوادث و رویدادهای ۱۸ فروردین ۱۳۶۶

الف) منطقه جنوب

در بامداد روز ۱۸ فروردین ۱۳۶۶ عملیات کربلای ۸ با رمز مقدس یا صاحب‌الزمان (عج) در منطقه عمومی شرق بصره (شلمچه) آغاز و با پیشروی نیروهای خودی در غرب کانال ماهی به طرف کانال زوجی مناطق جدیدی آزاد گردید. در این عملیات به تیپ‌های ۴۱۷، ۴۱۸، ۱۰۶ و ۶۵ دشمن تلفات و ضایعات سنگینی وارد آمد و حدود ۲۵۰۰ نفر کشته و زخمی و ۷۰ نفر اسیر شدند. این عملیات با هدف تصرف کانال زوجی و عبور از آن انجام شد. عملیات کربلای ۸ با شرکت یگان‌هایی از رزمندگان سپاه پاسداران با فرماندهی قرارگاه‌های کربلا و قدس آغاز شد. در گزارش واحد اطلاعات و عملیات سپاه آمده است: در این عملیات دشمن غافلگیر شد و در ساعات اولیه توان هیچ‌گونه عکس‌العملی را نداشت. اجرای عملیات‌های متعدد در منطقه شرق بصره فرصت بازسازی را از دشمن گرفته و با آغاز عملیات کربلای ۸ کلیه احتیاط‌ها و یگان‌های مانوری دشمن که در خارج از منطقه‌ی عملیاتی در حال بازسازی بودند، به منطقه گسیل شدند که نشان از غافلگیری دشمن در این عملیات بود. (روز شمار جنگ سپاه: ۴۷)

ب) منطقه غرب

تبادل آتش در منطقه‌ی عملیاتی مهران و پایگاه شهید طاهری ادامه داشت و بر اثر آن چند سنگر اجتماعی و انفرادی دشمن منهدم گردید. در ساعت ۱۱۰۰ تعدادی از افراد مهندسی دشمن در منطقه سومار در حال کشیدن سیم‌خاردار مشاهده شدند. همچنین در ساعت ۱۲۰۰ یک ستون خودرویی دشمن مرکب از ۳۱ دستگاه ایفا، ۱۸ دستگاه جیپ، سه دستگاه مینی‌بوس، سه دستگاه آمبولانس، دو دستگاه اتوبوس، سه دستگاه تریلر حامل بار و هفت دستگاه کمپرسی از سمت سومار به طرف مندلی و در ساعت ۱۶۵۰ یک ستون خودرویی دشمن مرکب از ۴۳ دستگاه از انواع خودروهای چرخدار، تانک و نفربر از طرف خانقین به طرف نفت شهر و در ساعت ۲۱۴۵ نیز یک ستون خودرویی دشمن مرکب از ۱۰ دستگاه ایفا در منطقه‌ی شمال سومار در حال حرکت مشاهده گردیده. دشمن با استفاده از گلوله‌های فسفوری در ارتفاعات آهنگران در منطقه‌ی قصرشیرین اقدام به ثبت تیر نموده است. (سند شماره ۴)^۱

حوادث و رویدادهای ۱۹ فروردین ۱۳۶۶

الف) منطقه جنوب

مرحله دوم عملیات کربلای ۸ با تدابیر جدید انجام شد. هدف از مرحله‌ی دوم، همان اهداف مرحله‌ی اول بود، براین مبنا که لشکر ۳۳ می‌بایست با عبور از لشکر ۲۵ مجدداً اهداف خود و اهداف لشکر ۲۵ را تصرف می‌کرد و لشکر ۱۰ نیز به تکمیل اهداف مرحله‌ی اول خود می‌پرداخت. به لشکر ۲۷ نیز ابلاغ شده بود که در صورت موفقیت لشکر ۱۰ از آن عبور کند و پیش برود، اما در صورت توقف حرکت لشکر ۱۰، به تکمیل اهداف مرحله‌ی اول خود می‌پرداخت. بدین ترتیب مرحله‌ی دوم عملیات کربلای ۸ در شب دوم آغاز شد. لشکر ۳۳ این بار چه در تصرف هدف و چه در کار مهندسی موفق بود. دشمن دوباره به نیروهای این لشکر

^۱ پرونده‌ی ۳۱/۶/۵-۲ - ۱۳۶۶/۱/۱۸

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۶

پاتک کرد و در پاتک دوم که در ساعت ۱۰ تا ۱۱ صبح آغاز شد، نیروهای لشکر ۳۳ ناچار عقب نشینی کردند، لذا در این مرحله نیز جناح چپ عملیات تامین نشد. لشکر ۱۰ نیز با یک گردان وارد عمل شد ولی تا صبح به سبب درگیری با نیروهای دشمن که در مسیر بودند، موفق به تصرف هدف مورد نظر (خط بم) نگردید. صبح عملیات، لشکر ۲۷ ماموریت ادامه‌ی کار و تصرف این هدف را عهده‌دار شد. در ساعت ۰۷۰۰ صبح به فرمانده لشکر ۲۷ ابلاغ شد که طبق تصمیمات قبلی، کار ناقص لشکر ۱۰ را تکمیل کند. در ساعت ۱۰۴۵ اولین گردان این لشکر به خط رسید، اما در این هنگام پاتک‌های دشمن از دو محور شروع شد و نیروهای لشکر ۲۷ به جای اجرای ماموریت تعیین شده، ناگزیر به دفع پاتک‌ها پرداختند و تا غروب شش پاتک را خنثی کردند. بدین ترتیب در این مرحله تغییری در وضعیت داده نشد و پیشروی صورت نگرفت، زیرا نیروی به کار گرفته شده، صرف خنثی کردن اقدامات دشمن شد. به‌طور کلی در این عملیات، دشمن ۱۴ بار پاتک کرد و ۲۵۰۰ تن از نیروهایش کشته و زخمی شدند و جمعی از آنان نیز به اسارت درآمدند. در بین اسیران این عملیات، سرهنگ دوم چپاد احمد فرماندهی یکی از گردان‌های تیپ ۲۹ دیده می‌شد. همچنین در جریان این عملیات که با آتش پر حجم و دقیق نیروهای اسلام انجام گرفت یک گردان از تیپ ۲۷ مکانیزه و باقی مانده‌ی تیپ‌های ۱۰۶، ۱۱۷ و ۲۹ عراق به میزان ۱۰۰٪ منهدم شدند. بقایای تیپ ۴۲۱ پیاده و تیپ ۲ کماندویی ستاد کل ارتش عراق نیز به میزان ۵۰٪ نابود شدند. همچنین تیپ‌های ۴۵ و ۴۲۸ پیاده‌ی دشمن که پس از شکست‌های متعدد قبلی مجدداً بازسازی و به منطقه‌ی عملیاتی اعزام شده بودند، به میزان ۳۰ تا ۶۰٪ منهدم شدند و شمار بسیاری از نیروهای آن کشته یا زخمی شدند و یا به اسارت درآمدند. (روز شمار جنگ، جلد ۲۸۳: ۴۷)

ب) منطقه‌ی غرب

امروز (۱۹ فروردین) حدود ۳۰۰ نفر از افراد دشمن در منطقه‌ی بدره در حال تجمع مشاهده و از ساعت ۱۵۰۰ الی ۱۶۳۰ نیز تعداد ۱۶ دستگاه خودروی دشمن از سمت قصر شیرین به طرف ارتفاعات آهنگران و در ساعت ۲۱۳۰ یک ستون خودرویی دشمن به استعداد ۳۰ دستگاه از نفت شهر به طرف مندلی در حرکت بودند. (گزارش نوبه‌ای شماره ۲۴، مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس معاونت عملیات نزاچا)

حوادث و رویدادهای ۲۰ فروردین ۱۳۶۶

الف) منطقه جنوب

در منطقه عملیاتی کربلای ۸ آتش دشمن بسیار سنگین بود. لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) موفق شد هدف خود را تصرف و از سمت چپ با لشکر ۳۲ انصارالحسین الحاق کند. همچنین لشکر ۱۷ علی ابن ابیطالب خط لشکر ۱۹ را تحویل گرفت و با یک گردان موفق شد وضعیت خود را توسعه دهد و پس از استقرار در موضع جدید، لشکرهای ۳۳ المهدی و ۸ نجف را از موضع خود عبور داد. لشکر ۱۷ از روبه‌رو تهدید نمی‌شد لذا تا پایان روز موقعیت به دست آمده را حفظ کرد. لشکر ۳۳ المهدی (عج) از دو محور وارد عمل شد، از یک محور با عبور از لشکر ۱۷ به دشمن تک کرد و ضمن استفاده نیروهای آن، پاکسازی منطقه را شروع کرد و در محور دیگر با استفاده از معبرهای قبلی عملیات کرد و الحاق بین دو محور را برقرار ساخت. این لشکر

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹.....۷

موفق شد ضمن پیشروی، تشکیل خط دهد و تا پایان روز خط خود را حفظ کند. (گزارش نوبه‌ای شماره ۲۰، مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس معاونت عملیات نزاچا)

(ب) منطقه غرب (۲۰ فروردین)

در ساعت ۰۱۰۰ بامداد امروز لشکر ۸۱ زرهی در منطقه‌ی قصرشیرین تک خود را با رمز یا مهدی ادرکنی آغاز و موفق گردید ارتفاعات ۴۰۰، ۴۱۰، ۴۱۵، ۵۴۲ بابهادی را آزاد و گردان‌های ۱، ۳ و ۴ از تیپ کماندویی سپاه ۲ عراق را به میزان ۶۰ درصد منهدم و تعدادی از نیروهای عراقی به اسارت درآورد، ضمناً علاوه بر انهدام تعدادی تانک و نفربر و خودرو، تعداد زیادی جنگ افزار و مهمات به غنیمت گرفته شد. متعاقب این پیروزی، دشمن تا ساعت ۱۶:۰۰ اقدام به اجرای هفت پاتک به منظور بازپس گیری مواضع از دست داده در منطقه‌ی قصرشیرین نمود که هر بار با تحمل تلفات و ضایعات سنگین مجبور به عقب نشینی گردید و عملیات به منظور تصرف ارتفاع ۶۵۴ و تحکیم هدف‌های به دست آمده ادامه دارد. مجدداً در ساعت ۱۷:۰۰ دشمن بابه کارگیری یک گردان کماندو با همکاری تانک و پشتیبانی آتش توپخانه اقدام به پاتک در منطقه‌ی قصرشیرین نمود که با مقاومت و ایثار نیروهای خودی، پاتک آنان دفع و دشمن با بجا گذاشتن بیش از ۲۰۰ نفر کشته و انهدام سه دستگاه تانک و دو انبار مهمات عقب نشینی نمود و پنج نفر عراقی به اسارت گرفته شدند. (سند شماره ۲)

سازمان رزمی لشکر ۸۱ زرهی

تیپ ۳ زرهی

قرارگاه و گروهان قرارگاه تیپ ۳ زرهی

گد ۷۶۶ پیاده

گد ۱۶۶ پیاده

گد ۱۲۶ پیاده هوابرد از تیپ ۵۵ هوابرد(-)

گد ۳۱۱ توپخانه مختلط شامل (دو آتشبار ۱۵۵ و یک آتشبار ۱۰۵)

سه دسته خمپاره انداز ۱۲۰ م.م از تیپ ۵۵ هوابرد شیراز

تیپ ۴ پیاده مکانیزه

قرارگاه و گروهان قرارگاه تیپ ۴ پیاده مکانیزه

گد ۱۱۹ پیاده مکانیزه

گد ۱۲۸ پیاده مکانیزه

گد ۳۷۳ توپخانه ۱۵۵ م.م

آتشبار دوم گردان ۳۴۸ توپخانه ۱۰۵ م.م از تیپ ۴۰ سراب

سه دسته خمپاره انداز ۱۲۰ م.م از لشکر ۸۴ پیاده

عمل کلی و تقویت

آتشبار یکم توپخانه ۱۳۰ م.م از گد ۳۳۲ تقویت گد ۳۱۱

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۸.

آتشبار سوم ۱۳۰ م.م از گد ۳۱۷ تقویت گد ۳۷۳

آتشبار دوم توپخانه ۱۳۰ م.م گد ۳۹۹ عمل کلی

آتشبار یکم توپخانه ۱۲۲ م.م کاتیوشا از گد ۳۷۴ عمل کلی

عده های لشکر

قرارگاه و گروهان قرارگاه لشکر

گد ۴۳۴ مهندسی (-)

گد ۴۹۵ مخابرات (-)

گد ۱۵۸ پیاده هوابرد شیراز (سند شماره ی ۶-۲۱ : ۱)

طرح مانور به کار گرفته شده توسط لشکر ۸۱ زرهی به شرح زیر بود:

لشکر ۸۱ زرهی (-) با دو تیپ در خط، تیپ ۴ پیاده مکانیزه در شمال راست (گردان ۱۱۹ پیاده مکانیزه در

خط و گردان ۱۲۸ پیاده مکانیزه در احتیاط) و تیپ ۳ زرهی در جنوب چپ (گردانهای ۱۶۶ پیاده و ۷۶۶

تکاور در خط و گردان ۱۲۶ پیاده هوابرد (-) در احتیاط) و گردان ۱۵۸ پیاده هوابرد در احتیاط لشکر.

شرح مختصر عملکرد یگانهای مانوری لشکر ۸۱ زرهی

منطقه ی عمل تیپ ۴ لشکر ۸۱ زرهی

گردان ۱۱۹ پ.م در سه محور، عملیات را به منظور تصرف ارتفاع ۶۵۴ شروع کرد. گروهان دوم مامور دور

زدن ارتفاع ۶۵۴ از جناح راست بود و گروهان سوم نیز از جناح چپ، ارتفاع ۶۵۴ را دور زد و دستور بر این

بود که گروهان های دوم و سوم در پشت ارتفاع ۶۵۴ در روی پل روی رودخانه قوره تو الحاق نمایند و

گروهان یکم نیز از روبه رو از سمت ارتفاع قراویز بعد از عمل الحاق گروهان دوم و سوم، مامور تصرف ارتفاع

۶۵۴ بود. اما قبل از عمل الحاق، فرمانده گروهان سوم به شهادت می رسد و این گروهان به سرپرستی

سرگروهان یگان خود را به پل رودخانه قوره تو می رساند. گروهان دوم نیز در زمان تعیین شده به پل روی

رودخانه قوره تو می رسد و دشمن عملاً در محاصره قرار می گیرد و عمل الحاق در پل مورد نظر صورت

گرفت اما گروهان یکم بعلت مقاومت شدید دشمن - که خود را در محاصره می دید- و حجم آتش

سنگین توپخانه متوقف گردید و قادر به پیشروی نشد. (سند شماره ۶-۲۱ : ۳)

منطقه ی عمل تیپ ۳ زرهی لشکر ۸۱ زرهی

گد ۷۶۶ پیاده (-) در یک محور عمل نمود و در اولین ساعات عملیات ارتفاعات ۵۴۲ به نام تپه پرچم و

ارتفاع تبری را اشغال نمود.

گد ۱۶۶ پیاده در چهار معبر جهت تصرف پاسگاه مرزی باباهادی در زمان تعیین شده با اعلام آمادگی قبلی

عملیات خود را شروع نمود. در اولین ساعات عملیات، ارتفاعات رضا ۲ و رضا ۳ و رضا ۴ و ارتفاعات پستانکی

تا قبل از روشنایی صبح سقوط کرد و احتیاط تیپ، گردان ۱۲۶ پیاده هوابرد (-) نیز جهت تقویت به

کار گرفته شد. پاتکهای دشمن از نخستین ساعات بامداد آغاز گردید که تا ساعات ۱۸:۰۰ پنج پاتک

دشمن دفع گردید. (سند شماره ۶-۲۱ : ۳)

بازتاب های سیاسی و رسانه ای عملیات کربلای ۹

روزنامه کیهان

رزمندگان اسلام با استعانت از امدادهای الهی موفق شدند پس از خنثی کردن میادین مین موانع مستحکم و عبور از کانال‌های پیچیده و مجهز به فوگاز و انواع تله‌های انفجاری با استفاده از اصل غافلگیری به دشمن بعثی یورش بردند و در ساعات اولیه‌ی تک، گردان‌های ۳ و ۴ از تیپ کماندویی سپاه دوم عراق به میزان ۸۰ درصد منهدم کنند و ارتفاعات ۵۴۲، ۴۱۰، ۴۱۵ و ۴۰۰ و پاسگاه باباهادی در منطقه‌ی شمال محور سرپل ذهاب- قصرشیرین را از تصرف نیروهای بعثی آزاد سازند.

آخرین پاتک عصر پنجشنبه منجر به هلاکت ۲۰۰ تن از نیروهای عراقی از جمله سرگرد صالح ابرهیم عطیه شد. طی نخستین روز نبردهای کربلای ۹ گردان‌های ۳ و ۴ از تیپ کماندویی لشکر ۲۱ سپاه دوم عراق به میزان ۸۰ درصد آسیب دیدند. (روزنامه‌ی کیهان، ۶۶/۱/۲۲، آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی و سازمان عقیدتی سیاسی ارتش)

روزنامه جمهوری اسلامی

خبرنگاران روزنامه در گزارش دیگری از منطقه‌ی عملیاتی کربلای ۹ به نقل یکی از فرماندهان عملیات اضافه می‌کنند که در جریان این نبرد، دلاور مردان ارتش اسلام توانستند ۲۰ کیلومتر مربع از یک منطقه‌ی حساس و کوهستانی را از خاک میهن اسلامی را آزاد کنند.

ستوانیکم حایت‌عبدان، فرمانده گروهان چهارم از گردان ۳ تیپ نیروهای مخصوص سپاه دوم در این گفتگو ضمن تأکید بر عملیات غافلگیرانه رزمندگان اسلام در منطقه‌ی عملیاتی کربلای ۹ اظهار داشت: سرعت عمل سربازان اسلام امکان هر گونه عکس‌العملی را از ما سلب کرد.

سرباز وظیفه جاسم احمد، جمعی گردان چهارم تیپ ۳ لشکر ۲ سپاه دوم عراق که ادعا می‌کرد دو تن از برادرانش به اسامی خلق و عبداحمد جاسم در جبهه‌ها به اسارت قوای اسلام درآمده‌اند، اظهار داشت: افراد گروهان ما در جریان حمله‌ی نیروهای اسلام به کلی تار و مار شدند و تنها من به اتفاق ۱۲ تن دیگر از سربازان گروهان با ماندن در سنگر و نشان دادن پرچم سفید، خود را به نیروهای اسلام تسلیم کردیم. (روزنامه‌ی کیهان، ۶۶/۱/۲۲، آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی و سازمان عقیدتی سیاسی ارتش)

اطلاعیه‌ی قرارگاه خاتم در مورد عملیات کربلای ۹ به این شرح منتشر شد

بسم الله الرحمن الرحيم، محمد رسول الله والذین معه اشداء علی الکفار، رحماء بینهم

رزمندگان اسلام با اتخاذ تاکتیک نفوذی در عمق جبهه‌ی دشمن با عبور از کانال‌های پیچیده مجهز به فوگاز انواع تله‌های انفجاری و میادین مین ارتفاعات ۵۴۲-۴۱۰-۴۰۰-۴۱۵ و پاسگاه مرزی باباهادی که به مدت شش سال و نیم در اشغال نیروهای بعثی بود را به تصرف خود درآوردند که با آزادسازی این ارتفاعات ۲۰ کیلومتر مربع از خاک میهن اسلامی مان از لوث وجود صدامیان پاکسازی شد.

در این عملیات همچنین ۴۵ دستگاه تانک و خودرو و نفربر دشمن منهدم و چندین انبار مهمات و چهار آتشبار توپخانه دشمن نیز به آتش کشیده شد و شمار زیادی خمپاره انداز، تیربار- جنگ افزار انفرادی و مقادیر زیادی مهمات سالم به دست رزمندگان اسلام افتاد که بلافاصله علیه دشمن به کار گرفته شد. (سند

موافقت آقای هاشمی با عملیات کربلای ۹

«آقای سرهنگ حسنی سعدی فرمانده نیروی زمینی ارتش اطلاع داد که لشکر ۸۱ زرهی دیشب در منطقه قصرشیرین روی ارتفاعات فراویز حمله کرده و پاسگاه مرزی باباهادی را تصرف و تا کنون ۲۵ اسیر از دشمن گرفته‌اند. ولی در قسمت دیگر همان جا، هنوز توفیقی به دست نیامده و جنگ ادامه دارد.

سرهنگ جمالی جانشین فرمانده نیروی زمینی ارتش اجازه خواست که نام عملیات منطقه قصرشیرین را کربلای ۹ بگذارند، موافقت کردم. آخر شب آقای حسنی سعدی اطلاع داد که عراقی‌ها پاتک سنگینی به پاسگاه مرزی باباهادی کرده‌اند و جنگ ادامه دارد. معمولاً عراق شب پاتک نداشت. نشان از دستپاچگی و وحشت زیاد نیروهای بعثی بود.» (هاشمی، ۱۳۸۸: ۵۹)

تجزیه و تحلیل عملیات در قرارگاه منطقه‌ای غرب

لشکر ۸۱ زرهی، تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹ که در ساعت ۰۱:۰۰ بامداد ۲۰ فروردین ۱۳۶۶ با رمز یا مهدی (عج) ادرکنی و با هدایت قرارگاه تاکتیکی لشکر ۸۱ زرهی مستقر در ریخک آغاز گردید و امروز خاتمه آن اعلام شد را به شرح سند شماره ۶ گزارش نمود. در بخشی از این گزارش به نتایج حاصله از عملیات به شرح زیر اشاره شده است:

تصرف ارتفاع ۵۴۲ و ارتفاع تبری در منطقه قصر شیرین. تلفات دشمن شامل انهدام ۴ گردان به میزان ۸۰ درصد، انهدام هشت دستگاه تانک، هفت انبار مهمات، ۳۵ دستگاه خودرو و تعداد قابل ملاحظه‌ای تجهیزات انفرادی و به اسارت در آوردن ۱۵ نفر از بعثیون. (سند شماره‌ی ۶-۲۱: ۴)

تلفات و ضایعات خودی عبارت بود از:

افسر	درجه دار	سرباز	شهید
۴	۱۲	۱۰۶	
۱۹	۵۴	۵۰۲	مجروح
۱	۱	۷۸	مفقود الاثر

(سند شماره ۶-۲۱: ۵)

جامعه مورد مطالعه

فرماندهان و کارکنان شرکت کننده در عملیات کربلای ۹ شامل فرمانده و جانشین فرمانده لشکر ۸۱ زرهی، فرمانده تیپ ۳ لشکر ۸۱ زرهی، فرمانده گردان و گروهان‌های شرکت کننده در عملیات و کلیه اسناد و مدارک مرتبط.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات و داده‌ها

در این پژوهش، از ابزارهای مصاحبه با صاحب‌نظران و استفاده از اسناد و مدارک و نیز عزیمت به منطقه عملیاتی کربلای ۹ و مشاهده زمین منطقه و توجیه تاکتیکی عملیات به‌منظور اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌ها

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۱۱

در این تحقیق پس از انجام مصاحبه با صاحب نظران، نظرات ارائه شده دسته‌بندی و پس از بررسی مشترکات و موارد اختلاف آنها و تحلیل اطلاعات و داده‌های جمع‌آوری شده از مصاحبه‌ها در خصوص هدف مطروحه و با تقسیم‌بندی اطلاعات جمع‌آوری شده از منابع مورد مطالعه، اسناد و مدارک در مورد اهداف تحقیق را تجزیه و تحلیل توصیفی، از روش توصیفی با رویکرد تحلیل کیفی استفاده می‌نماید.

تجزیه و تحلیل هدف‌های تحقیق

تجزیه و تحلیل هدف‌های تحقیق بر اساس مصاحبه با صاحب‌نظران

در جمع‌بندی مصاحبه با صاحب‌نظران و پیشکسوتان عملیات کربلای ۹ که از فرماندهان شرکت کننده در این عملیات از رده‌ی فرمانده گروهان تا فرمانده لشکر می‌باشند، عملیات کربلای ۹ را بدین صورت تشریح نمودند:

فرمانده لشکر ۸۱ زرهی امیر سرتیپ دوم بازنشسته مهدی رادفر استقرار یگان‌های لشکر را به این شرح بیان نمود: تیپ ۴ پیاده مکانیزه در شمال (راست) با گردان ۱۱۹ پیاده مکانیزه در خط و گردان ۱۲۸ پیاده مکانیزه در احتیاط، به منظور تصرف ارتفاع ۶۵۴، تیپ ۳ در جنوب (چپ) با گردان ۱۶۶ پیاده و ۷۶۶ تکاور در خط و گردان ۱۲۶ پیاده در احتیاط به منظور تصرف مجموعه ارتفاعات رضا، پاسگاه باباهادی، تپه پرچم و پستانکی.

فرمانده گروهان دوم گردان ۱۱۹ پیاده مکانیزه از تیپ ۴ امیر سرتیپ ستاد کیومرث حیدری نحوه‌ی عمل گردان ۱۱۹ را بدین صورت تشریح نمود: گردان ۱۱۹ پ.م در سه معبر عملیات را به منظور تصرف ارتفاع ۶۵۴ شروع کرد. گروهان سوم به فرماندهی ستوانیکم وفایی که در همین عملیات به شهادت رسید، مامور دور زدن ارتفاع ۶۵۴ از جناح چپ بود و با گروهان دوم نیز از جناح راست ارتفاع ۶۵۴ را دور زدیم. دستور بر این بود که گروهان دوم و سوم در پشت ارتفاع ۶۵۴ در روی پل روی رودخانه قوره‌تو الحاق نمایند، و گروهان یکم نیز از روبه‌رو از سمت ارتفاع قراویز بعد از عمل الحاق گروهان دوم و سوم، مامور تصرف ارتفاع ۶۵۴ بود. اما قبل از عمل الحاق فرمانده گروهان دوم ستوان وفایی به شهادت می‌رسد و این گروهان به سرپرستی سرگروهبان یگان، خود را به پل رودخانه قوره‌تو می‌رساند. گروهان سوم نیز در زمان تعیین شده به پل روی رودخانه قوره‌تو رسید و دشمن عملاً محاصره شد و عمل الحاق در پل مورد نظر صورت گرفت. اما گروهان یکم بعلت مقاومت شدید دشمن - که خود را در محاصره دیدند- و حجم آتش سنگین توپخانه، این گروهان متوقف گردید و قادر به پیشروی نشد.

فرمانده تیپ ۳ - سرتیپ دوم بازنشسته عبدالعلی ایوبی - نحوه‌ی عمل تیپ را بدین صورت تشریح نمود: تیپ برابر زمان تعیین شده جهت تصرف ارتفاع ۵۴۲، ارتفاع تبری، پاسگاه باباهادی، مجموعه ارتفاعات رضا و پستانکی از خط عزمیت عبور کرد. گردان ۷۶۶ تکاور در یک محور و گردان ۱۶۶ پیاده در چهار محور عمل نمودند. گردان ۷۶۶ تکاور در اولین ساعات عملیات، ارتفاع ۵۴۲ و تبری را تصرف نمود و گردان ۱۶۶ پیاده به منظور تصرف پاسگاه باباهادی و مجموعه ارتفاعات رضا بعلت مقاومت شدید دشمن متوقف و با وارد عمل نمودن احتیاط تیپ گردان ۱۲۶ این دو گردان تا قبل از روشنایی توانستند هدف‌های مورد نظر را تصرف نمایند. اما به دلیل این‌که ارتفاع ۶۵۴ در منطقه تیپ ۴ تصرف نشده بود از روی این ارتفاع و

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۱۲

ارتفاعات آهنگران و بیشگان، دشمن روی منطقه تیپ ۳ دید و تیر داشت و به راحتی مواضع ما را زیر آتش توپخانه و خمپاره‌اندازهای خود می گرفت. دشمن در این منطقه اقدام به هفت پاتک سنگین نمود که در پاتک ششم موفق شد ارتفاع پستانکی را تصرف و در ساعت ۰۴۳۰ با پاتک هفتم ارتفاعات رضا ۲، ۳ و ۴ نیز پس بگیرد. ولی تیپ با وارد عمل کردن باقی مانده گردان ۱۲۶ و با کمک احتیاط لشکر گردان ۱۵۸ مجدداً موفق به بازپس گیری ارتفاع رضا ۴ شد. تیپ ۳ در این عملیات توانست پاسگاه باباهادی و ارتفاع رضا ۴ را تصرف و حدود ۲۰ کیلومتر مربع را از خاک کشور عزیزمان از لوٹ نیروهای عراقی خارج نماید.

تجزیه و تحلیل هدف‌های تحقیق بر اساس مطالعه منابع

الف) اهداف عملیات کربلای ۹

۱. تصرف ارتفاعات ۶۵۴، ۵۴۲ و ارتفاع تبری و مجموعه تپه‌های رضا ۱، رضا ۲، رضا ۳، رضا ۴ و ارتفاع پستانکی و در نهایت تصرف پاسگاه مرزی باباهادی.
۲. جلوگیری از خستگی نیروها و رکود در جبهه‌ی نبرد و داغ نگه داشتن صحنه‌ی نبرد.
۳. جلوگیری از تمرکز نیروی دشمن در جبهه‌ی میانی در منطقه عملیاتی کربلای ۸

ب) دست‌آوردهای عملیات کربلای ۹

۱. درگیر نمودن ارتش عراق در منطقه عملیاتی کربلای ۹ جهت جلوگیری از تمرکز کامل بر روی منطقه عملیاتی کربلای ۸ که همزمان با این عملیات در شرق بصره انجام می گرفت.
۲. بزرگ‌ترین دست‌آورد این عملیات القای این امر به دشمن بود که نیروهای ایرانی به رغم کلیه کمبودها، توانایی عملیات در سطح محدود را دارند.

پ) نکات تاکتیکی عملیات کربلای ۹

۱. این عملیات در ۰۱۰۰ بامداد ۶۶/۱/۲۰ در شب به منظور غافلگیر نمودن دشمن انجام گرفت.
۲. به علت عدم تصرف ارتفاع ۶۵۴ توسط تیپ ۴ لشکر ۸۱ در شب اول، هدف اصلی عملیات تصرف و تامین نگردید.
۳. تیپ ۳ لشکر ۸۱ زرهی ۹۰٪ هدف‌های واگذاری را در ساعات اولیه عملیات تصرف و تامین نمود ولی به دلیل عدم تصرف ارتفاع ۶۵۴ و تمرکز آتش توپخانه عراق و پاتک‌های متوالی، هدف‌های واگذاری را تخلیه و به خط خودی مراجعت نمود. در این عملیات فقط ارتفاع تبری و ۵۴۲ در دست نیروهای خودی باقی ماند و بعد از دو روز نبرد شبانه‌روزی عملیات کربلای ۹ خاتمه یافت.
۴. گرچه طرح‌ریزی تاکتیکی به طوری انجام شد که غافلگیری را محقق نماید، ولی تاخیرات و عدم دسترسی به بعضی مسائل تاکتیکی تا حدودی در کم رنگ شدن غافلگیری کمک کرد و تک از مانور رخنه-ای به تک مانور جبهه‌ای کم عرض تبدیل گردید.

ت) نقاط قوت عملیات کربلای ۹

۱. طرح‌ریزی بسیار خوبی انجام شد و تیپ از آمادگی خوبی برخوردار بود.
۲. روحیه و انگیزه نیروهای خودی برای اجرای عملیات خوب بود.

تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۱۳
۳. به دلیل شناسایی‌های قبل از عملیات، تعدادی از هدف‌ها در ساعات اولیه عملیات، توسط نیروهای خودی تصرف گردید.

ث) نقاط ضعف عملیات کربلای ۹

۱. عدم توجه به اصول علمی به طوری که تیپ ۴ حدود ۴۰ کیلومتر باز شده بود و استعداد پرسنلی تیپ حدود ۵۰٪ بود.
۲. در جناح راست که تیپ ۴ مستقر بود، به علت مقاومت زیاد و حجم آتش توپخانه سنگین دشمن، نتوانست به هدف‌های خود دست یابد و این مسئله باعث اختلال در طول عملیات و در نهایت عدم موفقیت کامل نیروهای شرکت کننده در عملیات شد.
۳. ارتش عراق با در اختیار داشتن ارتفاعات آهنگران و بیشگان کاملاً بر فضای منطقه عملیاتی دبد و تیر داشته و عملاً دشمن از یک ارتفاع سرکوب‌تر برخوردار بود.
۴. برتری آتش توپخانه ارتش عراق بر نیروهای خودی در طول عملیات کاملاً محسوس بود.
۵. وارد عمل کردن احتیاط در موقع پاتک دشمن و زیر آتش‌های سنگین توپخانه دشمن.
۶. کم بودن نیروهای تلاش اصلی.
۷. نداشتن پشتیبانی هوایی.

تجزیه و تحلیل نهایی

در تجزیه و تحلیل این عملیات می‌توان عنوان کرد که چون دشمن می‌دانست با از دست دادن ارتفاع ۶۵۴ عملاً ارتفاعات آهنگران و بیشگان نیز تهدید می‌شوند و از روی ارتفاع ۶۵۴ دید و تیر خوبی روی ارتفاع ۵۴۲ خواهد داشت، پس تمرکز آتش و نیرو را در روی ارتفاع ۶۵۴ بکار برد و از رودخانه قوره‌تو به عنوان یک مانع غیرقابل عبور برای عدم رسیدن آماد به عناصر گروهان دوم و سوم گردان ۱۱۹ استفاده کرد و این ارتفاع را با آتش توپخانه و تقویت نیروهای خود حفظ کرد و در مرحله دوم با اجرای آتش‌های مستقیم و غیر مستقیم روی ارتفاع ۵۴۲ توانست با پاتک‌های سنگین خود ارتفاع ۵۴۲ و رضا ۳، ۲، ۱ و پستانکی را نیز تصرف کند.

عملیات کربلای ۹ توانست پاسگاه باباهادی و ارتفاع رضا ۴ را تصرف و حدود ۲۰ کیلومتر مربع را از خاک کشور عزیزمان از لوٹ نیروهای عراقی خارج نماید.

نکته‌ی مهمی که در تجزیه و تحلیل این عملیات بایستی به آن اشاره کرد این است که دو عملیات کربلای ۸ و ۹ در یک سو و جهت بوده و هر دو عملیات دارای اهداف خاصی می‌باشد، لذا اجرای این دو عملیات در دو جبهه‌ی مختلف ولی با یک هدف مشترک نشان از هماهنگی و هم‌دلی بین رزمندگان اسلام در هشت سال دفاع مقدس به خصوص در این دو عملیات می‌باشد.

نتیجه‌گیری

با توجه به تحلیل انجام شده نتایج حاصله به شرح زیر می‌باشد:

۱. به دست آوردن ابتکار عمل در دو منطقه عملیاتی کربلای ۸ و کربلای ۹ با توجه به هماهنگی بین فرماندهان ارتش و سپاه .

- تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۱۴
۲. بزرگ‌ترین دست‌آورد این عملیات القای این امر به دشمن بود که نیروهای ایرانی با توجه به کلیه کمبودها، توانایی عملیات در سطح محدود را دارند.
 ۳. غافلگیر نمودن دشمن در مراحل اولیه عملیات و وارد عمل کردن نیروهای احتیاط خود در منطقه
 ۴. جلوگیری از تمرکز نیروهای دشمن در جبهه‌ی میانی در منطقه عملیاتی کربلای ۸
 ۵. تصرف پاسگاه باباهادی و ارتفاع رضا ۴ در منطقه قصرشیرین
 ۶. انهدام ۴ گردان دشمن به میزان ۸۰٪ و ۶ گردان به میزان ۴۰٪
 ۷. اشتباه تاکتیکی لشکر به علت عدم توجه به ارتفاعات آهنگران و بیشگان که دو عارضه سرکوب در منطقه و عدم توجه به رودخانه قوره‌تو که یک مانع غیر قابل عبور در منطقه است و دشمن به خوبی از این مانع استفاده کرد، و بیش از حد باز شدن گردان ۱۱۹ در منطقه تیپ ۴ که حدود ۴۰ کیلومتر بود، عدم تدارکات و تخلیه مجروحین و تقویت نیروهای در خط با وجود پاتک‌های سنگین دشمن را می‌توان از دلایل اصلی عدم موفقیت در این عملیات دانست.

پیشنهاد‌های اجرایی

۱. معاونت آموزش ستاد کل نیروهای مسلح به منظور افزایش سطح آگاهی دانشجویان در مراکز علمی در زمینه شناخت عملیات‌های دفاع مقدس با رویکرد تحلیلی نسبت به ارائه درسی با موضوع دفاع مقدس اقدام نماید.
۲. بازدید از منطقه عملیات تاثیر به سزایی در تفهیم و درک مطلب برای محقق داشت. پیشنهاد می‌شود؛ در هر دوره تعدادی از دانشجویان از مناطق عملیاتی بازدید به عمل آورند
۳. توجه خاص به سایر عملیات‌های دفاع مقدس که کمتر به آن‌ها پرداخته شده در دستور کار قرار گیرد. زیرا با گذشت زمان دسترسی به گنجینه ارزشمند پیشکسوتان شرکت کننده در عملیات‌ها محدود خواهد شد.

محدودیت‌های تحقیق

۱. محدودیت عمده تحقیق فاصله زیاد زمان عملیات و جمع‌آوری اطلاعات بود و بسیاری از اطلاعات اصلی در یگان عمل کننده و ستاد رده بالاتر وجود نداشت.
۲. عدم دسترسی به فرماندهان گردان‌های عمل کننده

منابع و ماخذ

۱. اطلس جنگ ایران و عراق، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۹
۲. اسناد و مدارک و پرونده‌های موجود در معاونت عملیات نیروی زمینی ارتش و قرارگاه عملیاتی غرب
۳. جمشیدی، محمدحسین، یزدان‌فام، محمود، روز شمار جنگ ایران و عراق، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۱

- تجزیه و تحلیل عملیات کربلای ۹..... ۱۵
۴. جعفری، مجتبی، اطلس نبردهای ماندگار، معاونت عملیات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۳
۵. حسن‌زاده، فرهاد، خرامان، مصطفی، حماسه ایران (تاریخ هشت سال دفاع مقدس)، نشر لک‌لک، ۱۳۸۶
۶. دری، حسن، جنگ در کرمانشاه (اطلس راهنما - ۷)، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۴
۷. سمیعی، علی، کارنامه توصیفی عملیات‌های هشت سال دفاع مقدس، نسل کوثر، ۱۳۸۲
۸. هاشمی، علیرضا، دفاع و سیاست، دفتر معرف انقلاب، ۱۳۸۸